

КОЖНИЙ ДОКУМЕНТ Є ВАРТІСНИМ

Любов Волинець

Зенон Сіменович у військовій формі

Президент Томас Джефферсон сказав, що «обов'язок кожного доброго громадянина – використати всі можливі нагоди, які йому трапляються для збереження документів, що мають відношення до історії нашої країни... Пам'ять є ядром історії, а спільна пам'ять є основою спільного національного минулого..., документи можуть бути твором індивідуальним чи груповим..., все разом творить багату і якісну тканину..., все разом творить подорожню карту для відкриття».

Ці думки висловлені понад 200 літ тому є актуальними по сьогодні. Вони висвітлюють і підкреслюють важливість збереження архівного

матеріалу – того, чому наш музей і бібліотека присвячує велику увагу і працю.

Недавно нам пощастило одержати, хоч і незначну кількість документів, які належали родинам Сіменовичів і Уляницьких, проте багату на інформацію. Правнук і внук цих родин подарував нам ці документи для зберігання. На їхній підставі можемо довідатися про певні аспекти їхнього родинного життя, про відданість, турботи, а також про воєнні події Першої Світової Війни, труднощі, трагедії тощо.

Історія така: У родині Освальда Сіменовича із Надвірної було кілька доньок і син Зенон, який у

роки I св. війни був старшиною у Австро-Угорському війську. Коли царські російські війська захопили Галичину, Зенона, а також багато інших вояків, взяли у полон і вивезли в табір для полонених на Саранську територію в Пенську губернію. Цікавим фактом є те, що Пенську фортецю і укріплення в 17-му столітті будували українські козаки, яких царат засилав туди на невільничу роботу. Із цього табору полонених Зенон писав листівки батькові і родині. Дві такі листівки родині вдалося зберегти і подарувати нашому музею. Ці листівки є особливими бо віддзеркалюють карну систему царського уряду. Полонені могли користуватись тільки такими листівками, іншого виду кореспонденції їм не дозволялось. На листівці написано «Почтовая карточка для военнопленных».

Листівки датовані 18-го і 25-го 1917 року і адресовані до Освальда Сіменовича, а звернені до батька і до родини. У своєму листі Зенон висловлює турботу про родину і радіє, що всі живуть безпечно у Відні у час воєнних подій. Він просить, щоб ним не журилися і щоб йому писали багато і часто, бо «може якось дочекаюся кінця, если взагалі кінець буде» Обидві листівки написані українською мовою і дуже гарним каліграфічним письмом, що віддзеркалює освітній та інтелектуальний рівень автора. Згодом, після російської революції (березень 1917 р.), полонені були звільнені. Деякі із них переїхали в Київ і там залишились та зголосились до війська

Української Національної Республіки, інші, як Зенон, повернулися додому. Зенон став у ряди Української Галицької Армії і служив поручником у полку ім. Івана Мазепи. Згодом був ранений і помер в 1920-их роках.

Разом із листівками ми дістали і невелику публікацію під заголовком «Січова зоря - ілюстрований український Часослов на 1919 рік до вжитку і науки української молоді і старших». Також подано, що «чистий дохід призначений на підмогу батькам і матерям, вдовам і сиротам по Українських Січових Стрільцях, що поклали свої буйні голови у зашиті України і коло виборення свободи і волі для укр. Народа». На звороті титульної сторінки написана присвята Зенонові Сіменовичеві від його професора із Станиславівської гімназії Прокопа Рибчака, котрий і був редактором цього маленького видання. Зміст альманаху складається із місяців року, таблиці мір і ваги, релігійних і патріотичних пісень та історії України. Серед пісень на першому місці подано Український Гимн. Цікаво, що редактор цього збірничка вирішив змінити слова першої стрічки гимну і переробив їх у більш позитивний тон. Замість оригінальної стрічки

Ще не вмерла України, ні слава ні воля,

Ще нам браття молодії усміхнеться доля

змінив на

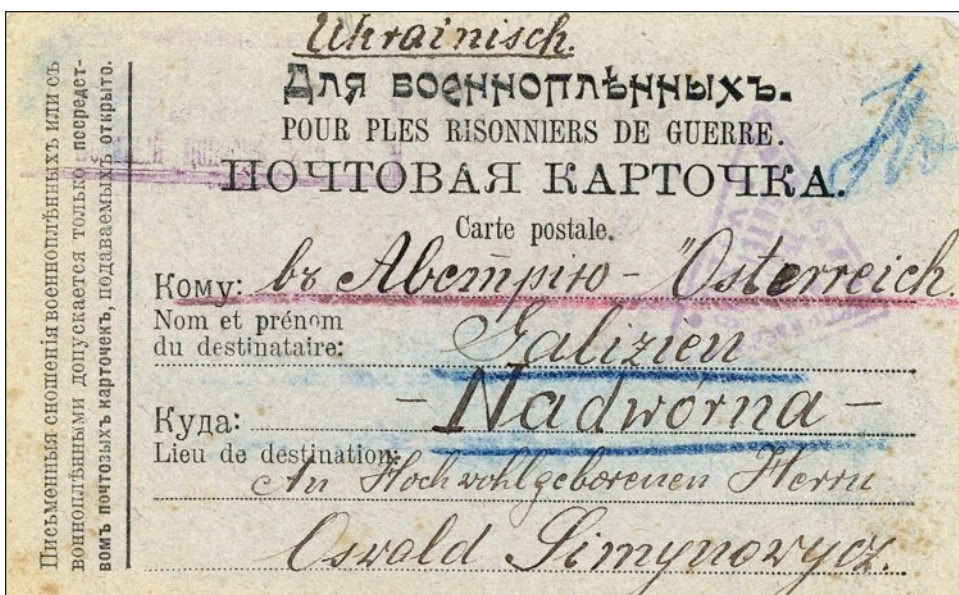
Вже воскресла Україна,

І слава і воля,
Вже нам браття молодії,
Усміхнулась доля!

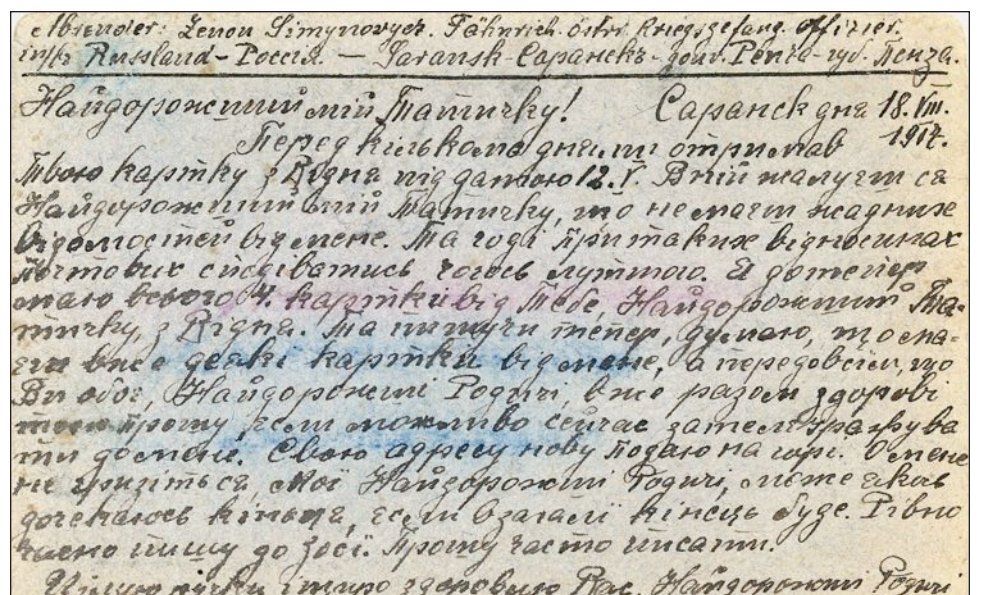
Редактор бажав висловити дійсне досягнення незалежності і волі, а не лише надії на це. Це ж були роки визвольних змагань.

Як ці документи опинилися в Америці? Одна із Зенонових сестер одружилася з отцем Антоніном Уляницьким. У 1913 році, отець із родиною емігрував до Америки. Він служив парохом у багатьох парафіях Пенсильванії, Нью Йорку, Нью Джерзі, Коннектикуту. У 1927 році його навіть направили до Ванкуверу в Бритійській Колумбії, щоб організувати там парафію. Мабуть, члени родини в Україні і в Америці були у постійному контакті. Більш правдоподібно, що в міжвоєнні роки члени родини з Америки відвідували Україну і привезли звідти деякі родинні пам'ятки. Частковим доказом цього може бути букетик засушених квітів у прозорій бібулці прикріплений в альманасі за 1919 р. з підписом «цвітка з гробу б.п. бабуні і дзядзя». Можна тільки додумуватися, що після однієї візиту до краю родина Уляницьких привезла із собою в Америку ці документи, фотографії і книжечку. Завдяки далекоглядності нащадків цих двох родин цінні архівні матеріали були збережені для наступних поколінь.

Це ще один приклад того, як важливо зберігати родинні архіви, бо вони є цінним матеріалом, який доповнює історичну пам'ять.

Листівка Зенона Сіменовича з табору полонених

Лист до батька на зворотньому боці листівки